

Implikácie 487 plenárneho zasadania Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru (EHSV) pre Centrum sociálneho dialógu (CSD)¹

<http://www.iz.sk//sk/projekty/ecosoc>

V poradí 487. plenárne zasadanie Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru sa uskutočnilo v Bruseli v dňoch 13. a 14. februára 2013. Bolo riadnym zasadáním jeho XIV. funkčného obdobia. Bolo rozhodnuté o začiatku nových prác a boli prijaté rozpracované stanoviská. V ďalšom je čo najstručnejší prehľad nových, prebiehajúcich a ukončených prác EHSV, viažucich sa k sociálneho dialógu na Slovensku. V texte sú uvádzané čísla dokumentov a názvy v neskrátenej podobe, umožňujúce jednoduché vyhľadanie príslušných databázach.

1. Nové práce

Reagujú na súdobé návrhy Európskej komisie predložené do európskeho legislatívneho procesu. Celkom bolo rozhodnuté o 44 nových prácach z ktorých so sociálnym dialógom súvisia tieto:

1. ECO/344 : *Údaje, ktoré sprevádzajú prevody finančných prostriedkov*
2. ECO/344 : Predchádzanie využívania finančného systému na účely *prania špinavých peňazí a financovania terorizmu*
3. ECO/345 : Smernica Rady o uplatňovaní posilnenej *spolupráce v oblasti daní z finančných transakcií* (priebežný program)
4. SOC/481 : Balík o *investíciách do sociálnej oblasti* (priebežný program)
5. SOC/38 : *Sociálny rozmer hospodárskej a menovej únie* (prieskumné stanovisko na žiadosť predsedu Európskej rady)
6. REX/372 : Dôstojný život pre všetkých - *odstránenie chudoby* a budovanie udržateľnej budúcnosti vo svete (priebežný program)
7. ECO/343 : Používanie štatistických nástrojov na *meranie dobrovoľníctva* a iných aktivít prospešných pre spoločnosť (stanovisko z vlastnej iniciatívy)
8. SOC/480 : Stratégia *boja proti tieňovej ekonomike* a nelegálnej práci (stanovisko z vlastnej iniciatívy)
9. SOC/482 : Európsky *minimálny príjem* a ukazovatele chudoby (stanovisko z vlastnej iniciatívy)
10. TEN/515 : Prístupnosť ako ľudské právo osôb so *zdravotným postihnutím* a osôb so zníženou pohyblivosťou (stanovisko z vlastnej iniciatívy)

¹ Spracované v rámci Centra sociálneho dialógu vo februári 2013 Viliamom Páleníkom.

11. TEN/516 : Koordinovaná európska činnosť s cieľom **zabrániť energetickej chudobe** a bojovať proti nej (stanovisko z vlastnej iniciatívy)
12. CCM/113 : Vplyv **demografického vývoja na priemysel a** úloha regionálnej, štátnej a európskej priemyselnej politiky pri zmierňovaní vplyvu nevyváženého vekového zloženia obyvateľstva (informačná správa)

2. Vystúpenia hostí

Na plenárnom zasadaní EHSV vystúpili títo hostia:

José Manuel BARROSO, predseda Európskej komisie,

Vitor CONSTÂNCIO, viceprezident Európskej centrálnej banky,

Lucinda CREIGHTON, ministerka írskej ministerky pre európske záležitosti, v mene úradujúceho predsedníctva Rady EÚ,

Príspevok: **José Manuel BARROSO**, predseda Európskej komisie

Úvodný príhovor: Staffan NILSSON, predseda Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru

- Pán BARROSO predniesol príspevok na tému „Udržateľný rast na posilnenie Európy“ kde sa venoval aj problému sociálnej udržateľnosti, ktorá je pre slovenský sociálny dialóg relevantná.

- Príspevky predsedov skupín, resp. členov výboru v mene skupín sa opakovane venovali sociálnej udržateľnosti v kontexte reštriktívnej fiškálnej politiky.

- Reakcia: pán BARROSO

- Závery: pán NILSSON

Príhovor: **Vitor CONSTÂNCIO**, viceprezident Európskej centrálnej banky

- Úvodný príhovor: Staffan NILSSON, predseda EHSV

- Pán CONSTÂNCIO predniesol prejav o situácii bánk a riadení EÚ- toto vystúpenie sa netýkalo slovenského sociálneho dialógu.

- Príspevky predsedov skupín, resp. členov výboru v mene skupín

-Reakcia: pán CONSTÂNCIO

-Záver: pán NILSSON

Prejav: **Lucinda CREIGHTON**, ministerka írskej vlády zodpovedná za európske záležitosti v mene úradujúceho predsedníctva Rady Európskej únie

-Úvodný príhovor: Staffan NILSSON, predseda EHSV

-Pani CREIGHTON predstavil priority írskeho predsedníctva Rady EÚ, podľa ktorej sa chcú naďalej venovať problematike zamestnávania mladých.

-Príspevky predsedov skupín, resp. členov výboru v mene skupín

-Reakcia: pani CREIGHTON

-Záver: pán NILSSON

3. Prebiehajúce práce

Za najdôležitejšie prebiehajúce práce možno považovať *ECO/334 - Budúcnosť eura*.

4. Ukončené práce

Zo stanovísk schválených na predmetnom plenárnom zasadaní Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru sú pre Centrum sociálneho dialógu relevantné tieto:

1. **SC/036 *Financovanie európskych politických strán***. Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o štatúte a financovaní európskych politických strán a európskych politických nadácií, COM(2012) 499 final – 2012/0237 (COD), CESE920/2013 fin – 2012/0237 (COD), Spravodajca: Henri MALOSSE (sk. I – FR), Pomocní spravodajcovia: Georgios DASSIS (sk. II – EL), Luca JAHIER (sk. III – IT)

EHSV vo svojom stanovisku podporuje vytvorenie jednotného právneho štatútu európskych politických strán a nadácií, ako aj revíziu kontroly ich fungovania a upozornil aby tieto subjekty podporovali posilňovanie mieru, spoluprácu medzi štátmi a národmi, hospodársky a sociálny pokrok a blaho občanov, ako aj demokratické uplatňovanie slobody vyjadrovania a diskusie. Úlohou Európskeho parlamentu, a najmä jeho výboru pre ústavné veci má byť dohľad a oznamovanie prípadov porušenia zásad a základných práv zakotvených v zmluvách EÚ. Súdny dvor Európskej únie by mal zohrať kľúčovú úlohu pri kontrole dodržiavania týchto zásad, keď bude musieť umožniť najmä podávanie žiadostí o nariadenie predbežného opatrenia. EHSV zároveň vo svojom stanovisku potvrdil svoj súhlas s jednotným právnym štatútom pre európske politické strany a nadácie, a preto so zreteľom na svoje rôzne pripomienky a v súlade so zásadou nediskriminácie, ktorú zaručuje Európska únia, v ňom žiada, aby Európska komisia predložila európske nariadenie zodpovedajúce štatútu a financovaniu európskych združení s nepolitickým poslaním a aby urýchlila prijatie nariadenia o štatúte európskej nadácie.

2. **NAT/591 *Obchodovanie s emisnými kvótami v leteckej doprave***. Návrh rozhodnutia Európskeho parlamentu a Rady o dočasnej výnimke zo smernice Európskeho parlamentu a Rady 2003/87/ES o vytvorení systému obchodovania s emisnými kvótami skleníkových plynov v Spoločenstve, COM(2012) 697 final – 2012/0328 (COD), CESE 144/2013 fin – 2012/0328 (COD), Spravodajca: Antonello PEZZINI (sk. I – IT)

Ako odpoveď na pokrok v medzinárodných rokovaniach a aby sa okolo nich vytvorila pozitívna atmosféra, Komisia hodlá neeurópske lety dočasne vyňať zo systému obchodovania s emisnými kvótami CO₂ (ETS). EHSV vo svojom stanovisku uviedol že pre boj proti zmenám klímy a pre konkurencieschopnosť európskej leteckej dopravy má zásadný význam globálne riešenie otázky obchodovania s emisnými kvótami. Preto podporuje moratórium na uplatňovanie systému obchodovania s emisnými kvótami pre letecké spoločnosti prevádzkujúce lety do a z Európskeho hospodárskeho priestoru na obdobie. EHSV sa však domnieva, že je dôležité, aby sa

všetky regióny na svete dohodli na znížení emisií CO₂ pri medziregionálnych letoch. podnikli urýchlené nájdenie riešenia, založené na globálnom prístupe, a zamedzili nespravodlivým sankciám a narušeniu hospodárskej súťaže, čo by spôsobilo spomalenie rozvoja konkurencieschopnosti a zamestnanosti.

3. **ECO/336 Hospodárska politika členských štátov, ktorých menou je euro.** Odporúčania Rady týkajúce sa vykonávania všeobecných usmernení k hospodárskym politikám členských štátov, ktorých menou je euro, COM(2012) 301 final, CESE 1932/2012 fin, Spravodajca: Thomas DELAPINA (sk. II – AT)

EHSV vo svojom stanovisku privítal úsilie Komisie o vytvorenie koherentného európskeho rámca koordinácie európskej hospodárskej politiky, ktorú je naliehavo potrebné zlepšiť. Táto koordinácia je nevyhnutná na opätovné dosiahnutie trvalého kurzu smerom k rastu a zamestnanosti. Je tu totiž riziko, že opatrenia na odstraňovanie nerovnováhy môžu byť pre izolovane posudzovanú krajinu účelné, pre celú eurozónu sú však kontraproduktívne. Výbor takisto podporil formuláciu odporúčaní diferencovaných podľa jednotlivých krajín a kontrolu ich uplatňovania. To by umožnilo zohľadniť rozdiely v hospodárskej výkonnosti a rozdielne príčiny krízy v jednotlivých krajinách ako aj význam dopytu a spravodlivého rozdeľovania. Niektoré reformné opatrenia vykazujú znaky stabilizácie finančných trhov, čo by pri doterajšom smerovaní hospodárskej politiky malo umožniť väčšie zameranie na politiku rastu a tvorbu pracovných miest. Výbor preto vo svojom stanovisku požaduje prísnejšiu reguláciu finančných trhov, ktorá by sa mala týkať aj tieňového bankového systému a mala by byť koordinovaná na úrovni skupiny G20, Malo by sa usilovať o harmonizáciu daňového základu a sústav daní na základe dôkladných analýz rozličných hospodárskych systémov v rámci EÚ.

4. **SOC/477 Usmernenia pre politiky zamestnanosti.** Návrh rozhodnutia Rady o usmerneniach pre politiky zamestnanosti členských štátov, COM(2012) 709 final – 2012/0335 NLE, CESE 112/2013 fin – 2012/0335 NLE, Hlavný spravodajca: Wolfgang GREIF (sk. II – AT)

Vzhľadom na zhoršujúcu sa situáciu v oblasti zamestnanosti vo väčšine členských štátov, najmä dramatický nárast nezamestnanosti mladých ľudí a pretrvávajúci veľký počet dlhodobo nezamestnaných osôb, a vzhľadom na prípravu budúcoročnej aktualizácie usmernení podľa svojho stanoviska považuje EHSV každoročnú konzultáciu podľa článku 148 ods. 2 Zmluvy o fungovaní EÚ za príležitosť zopakovať svoje hlavné odporúčanie z minulého roka týkajúce sa usmernení a ich uplatňovania. V tomto kontexte výbor navrhuje:

- všeobecné európske ciele zamestnanosti by sa mali doplniť o ciele pre osobitné skupiny,
- systém záruk pre mladých ľudí by mal začať fungovať čo najskôr, najlepšie hneď po zaevidovaní na úrade práce,
- mal by sa vytvoriť zvláštny fond solidarity mládeže pre krajiny, ktoré majú osobitné ťažkosti, ak prostriedky z Európskeho sociálneho fondu (ESF) nie sú postačujúce,
- mali by sa presadzovať normy kvality pre prvú pracovnú skúsenosť a odbornú prípravu na pracovisku,
- mali by sa preskúmať možnosti širšieho využitia duálneho systému výučby v odbornej príprave, pričom tu podstatnú úlohu musia zohrať sociálni partneri,
- malo by sa bojovať proti neistým pracovným miestam napríklad tým, že sa rozšíri koncepcia flexiistoty a bude sa väčšia pozornosť venovať internej flexiistote,

- malo by sa zlepšiť uznávanie úlohy podnikov a najmä malých a stredných podnikov pri vytváraní pracovných miest,
- mala by sa posilniť úloha inštitúcií trhu práce v národných programoch reforiem,
- krajinám, v ktorých je situácia na trhu práce napätá, by sa mal uľahčiť prístup k prostriedkom z fondov EÚ,
- je potrebné vyčleniť dostatok finančných prostriedkov EÚ, a to sa musí v plnej miere zohľadniť vo viacročnom finančnom rámci.

5. **EUR/005 Ročný prieskum rastu na rok 2013** (oznámenie). Oznámenie Komisie na tému Ročný prieskum rastu, COM(2012) 750 final, CESE 2595/2012 fin, Hlavný spravodajca: Xavier VERBOVEN (sk. II – BE)

Podľa stanoviska EHSV by ročný prieskum rastu mal prispieť k vnútroštátnym hospodárskym a rozpočtovým rozhodnutiam, ktoré členské štáty uvedú v stabilizačných a konvergenčných programoch a národných programoch reforiem a že ročný prieskum rastu na rok 2013 neobsahuje analýzu príčin nedostatočného pokroku v plnení týchto cieľov. Výbor sa ďalej domnieva, že fiškálna konsolidácia na nápravu vážnej fiškálnej nerovnováhy si vyžaduje dlhší časový rámec, a naliehavo žiada, aby sa vytvorila rovnováha medzi časovým rámcom fiškálnej konsolidácie a výrazne posilneným a konkrétnym Paktom pre rast a zamestnanosť. Výbor víta Pakt pre rast a zamestnanosť a vyzýva Komisiu a Európsku radu, aby ho urýchlene zaviedli, ba pokračovali ďalej a premenili ho na rozsiahly európsky investičný program. EHSV preto pripomína svoje požiadavky týkajúce sa posilnenia rozpočtu v súlade s cieľmi EÚ a problémami, ktorým čelí, rýchlejšej dohody o budúcom viacročnom finančnom rámci a posilnenia úlohy Európskej investičnej banky, ktorá pracuje na projektoch vysokej zamestnanosti (napr. projekty týkajúce sa malých a stredných podnikov, kľúčovej infraštruktúry, energetiky a klímy).

6. **SOC/475 Rodová vyváženosť vo vrcholových orgánoch spoločností**. Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady o zlepšení rodovej vyváženosti medzi nevykonnými riadiacimi pracovníkmi spoločností kótovaných na burze a súvisiacich opatreniach, COM(2012) 614 final – 2012/0299 (COD), CESE 2444/2012 fin – 2012/0299 (COD), Spravodajkyňa: Madi SHARMA (sk. I – UK)

Rodová rovnosť je jedným z cieľov, ktoré boli stanovené už pri založení EÚ, a spomína sa v jej zmluvách (článok 3 ods. 3 ZEÚ) a v Charte základných práv (článok 23). Podľa článku 8 ZFEÚ sa Únia musí zameriavať na odstránenie nerovností a podporu rovnosti. Na základe článku 157 ods. 3 ZFEÚ je EÚ oprávnená prijímať opatrenia na zabezpečenie rodovej rovnosti v otázkach zamestnania a povolania. EHSV víta tento návrh. V súčasnosti je zastúpenie žien vo vrcholových orgánoch iba 13,7 %, čo je dôkazom jasnej diskriminácie. Snaha o zmenu vychádza z jasných dôkazov o veľkom počte vysokokvalifikovaných žien v členských štátoch, a preto by sa všetky argumenty na podporu rodovej vyváženosti mali opierať skôr o pravidlo „zásluh a uprednostňovania“, a nie pozitívnu diskrimináciu. Naďalej však existujú činitele, ktoré bránia ženám v tom, aby zastávali vedúce funkcie. Sú to napr. chýbajúce opatrenia na zosúladenie profesionálneho a rodinného života, obmedzený prístup k sieťam, ktoré majú veľký význam pre získanie vyšších pozícií, nedostatok sebadôvery atď.

7. **NAT/571 Obchodné vzťahy medzi veľkými maloobchodnými reťazcami a dodávateľmi potravín – súčasný stav** (stanovisko z vlastnej iniciatívy). CESE 1887/2012 fin, Spravodajca: Igor ŠARMÍR (sk. I – SK)

Podľa stanoviska EHSV je väčšina veľkých obchodných spoločností, ktoré majú v súčasnosti kontrolu nad maloobchodom, nadnárodnými korporáciami, ktoré môžu oveľa lepšie profitovať z nových podmienok nastolených globalizáciou, ako malé a stredné podniky. EHSV konštatuje existenciu vysokého stupňa netransparentnosti v oblasti tvorby cien a marží jednotlivých účastníkov zmluvných vzťahov. V dôsledku „zadných marží“, ktoré využívajú veľké maloobchodné reťazce, nákupné ceny vyplácané dodávateľom neodrážajú skutočné príjmy, ktoré dodávatelia dostávajú za svoje výrobky. Ak veľké maloobchodné reťazce uplatňujú voči svojim dodávateľom potravín nekalé praktiky, ktoré narúšajú hospodársku súťaž, podľa EHSV to svedčí o nedostatku skutočnej zmluvnej slobody. EHSV žiada Európsku komisiu, aby sa začala zaoberať otázkou oligopolov, aby preskúmala ich skutočnú moc a vplyv, aby určila, do akej miery je ich dosah porovnateľný s dosahom monopolov, a aby následne primerane upravila právne predpisy a zásady týkajúce sa hospodárskej súťaže

8. **CCMI/103 Nautický priemysel: reštrukturalizácia urýchlená krízou** (stanovisko z vlastnej iniciatívy). CESE 1769/2012 fin. Spravodajca: Edgardo Maria IOZIA (sk. II – IT). Pomocný spravodajca: Patrizio PESCI (kat.1 – IT)

Európsky nautický priemysel tvorí dnes viac ako 37 000 podnikov, ktoré priamo zamestnávajú 234 000 ľudí a ktoré v roku 2011 dosiahli ročný obrat 20 miliárd EUR. Toto stanovisko vychádza z konštatovania EHSV, že jednotný európsky trh je v oblasti rekreačnej plavby a pridružených činností zatiaľ ešte nedokončený. Stredozemie je oblasťou, v ktorej je sústredných 70 % svetového plavebného cestovného ruchu, čo predstavuje pre krajiny na jeho brehoch veľmi významný zdroj príjmov. EHSV chápe obavy zástupcov nautického priemyslu a žiada Európsku komisiu, aby schválenie revízie smernice 94/25/ES o rekreačných plavidlách do 24 metrov doplnila o ďalšie iniciatívy ako súčasť špecifického akčného plánu.

9. **SOC/473 Fond európskej pomoci pre najodkázanejšie osoby.** Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o Fonde európskej pomoci pre najodkázanejšie osoby, COM(2012) 617 final – 2012/0295 (COD), CESE 2450/2012 fin – 2012/0295 (COD), Spravodajca: Krzysztof BALON (sk. III – PL).

Toto stanovisko EHSV sa týka nového programu podpory najodkázanejších osôb v Európskej únii: Fondu európskej pomoci pre najodkázanejšie osoby, ktorý sa zavádza namiesto programu potravinovej pomoci pre najodkázanejšie osoby (Programme européen d'aide alimentaire aux plus démunis – PEAD) a programu pomoci pre najodkázanejšie osoby na roky 2012 – 2013, ktorý ho nahrádzal. EHSV podporuje hlavné prvky návrhu nariadenia. Zároveň však konštatuje, že plánované finančné prostriedky Fondu európskej pomoci pre najodkázanejšie osoby ani zďaleka nepostačujú na dosiahnutie jeho cieľov. EHSV sa obáva, že spolufinancovanie z prostriedkov členských štátov môže spôsobiť finančné ťažkosti pri realizácii opatrení financovaných z nového fondu, a preto sa vyslovuje za 100 % financovanie fondu z rozpočtu Európskej únie, podobne ako v prípade programov materiálnej pomoci uskutočňovaných v uplynulých rokoch. EHSV varuje pred možnosťou členských štátov použiť komplikované postupy prevzaté z Európskeho sociálneho fondu. EHSV víta ustanovenie, podľa ktorého sa partnerským organizáciám zaručuje dostatočná úroveň likvidity na zabezpečenie riadnej realizácie operácií, ako aj vyčlenenie

prostriedkov v rámci fondu na administratívne náklady, náklady na dopravu a skladovanie, ako aj budovanie kapacít partnerských organizácií.

Záverečné odporúčanie: Za relevantnú implikáciu z uvedených stanovísk v období 487. zasadania EHSV podľa môjho názoru stanovisko **SOC/477 Usmernenia pre politiky zamestnanosti** z dôvodu veľmi zlej situácie na slovenskom trhu práce.